

اشتباه یا جرم؟

از دست دادن پشتیبانی افغانها بهایست هنگفت که نباید پرداخت

ادامه عملیات عساکر خارجی که منجر به کشتن شهریان بیگناه میشود، برای امریکا و متحدینش یه دشواری مبارزه علیه دهشت افگنی میافزاید. قتل زنان و کودکان باعث ایجاد بی اعتمادی و تنفر در قلبهای مردم افغانستان مقابل قوای خارجی، به خصوص، امریکایی ها میشود. در ضمن، آنها به نظام دموکراسی، که عمدتاً به کمک جامعه بین المللی در کشورشان استقرار یافته است، در برآورده ساختن آرزوهای شان اعتماد نخواهند کرد. از جمله توقعات بزرگی که مردم از این نظام دارد دفاع از جان و مال و حقوق انسانی آنهاست مقابل زورگویی و بی انصافی. اما آنها میبینند، میشوند، و عده ای هم تجربه میکنند که طراحان و روی کار آوران این نظام خود در گرفتن مهمترین حق انسانی شان (حق زنده بودن) از آنها دریغ نمیورزند. رژیمی که بر اساس اصول دفاع از حقوق بشر به میان آمده است، بر عکس، برای عساکر خارجی این زمینه را مساعد ساخته تا مغایر با اصول اخلاقی و قوانین انسانی جهانی عمل کنند. آنهایی که قرار بود مدافع جان مردم باشند خود به جانیشان افتاده اند. این حقیقت افغانها را به بیزاری از همکاری با نیروهای بین المللی وا میدارد. در این مورد هم مردم عام و هم قشر دانشمندان علوم اجتماعی و هم سازمانهای حقوق بشر همباور و همفکر اند.

اینهمه ناهنجاری و ناکاره گی و نا انصافی به سود که تمام خواهد شد؟ به سود آنانیکه هنوز هم هوای برگرداندن چرخ تاریخ افغانستان و حتی جهان را به سر میپورراندند. کوچکترین اشتباه، خواه توسط عساکر قوای ائتلاف و خواه از طرف ارتش ملی افغانستان، به نفع طالبان و همکاران القاعده شان خواهد انجامید. بدینوسیله خود قوای ائتلاف و ناتو مهیا کننده فرصت برای دشمن میشود تا او بتواند از وضع وخیم روانی مظلومین و اطرافیان شان سوء استفاده کند. نا اهل کاری ناتو و ائتلاف تلاشهای طالبان را در منصفانه تراشیدن اهدافشان در حضور مردم مؤثر خواهد ساخت، و کار شان را در جلب و جذب جوانان خونگرمی که از فجایع جنگ روحاً زخم برداشته اند به مراتب آسانتر. پس، برد پشتیبانی مردم ناراضی، و جلب همکاری جوانانی که غرور خویش را پامال زور فرنگی های کافر میبینند، توسط طالبان، میتواند پیروزی حکومت و جوامع بین المللی را مشکل تر و حتی نا ممکن سازد.

بدون شک، کشتار بیگناهان توسط قوای خارجی در جریان درگیری با طالبان عملی استثنایی و غیر معمول نیست. تداوم و تکرار اشتباه و بیکیفیتی رنگ جنایت را بهتر قابل تشخیص میسازد، و سازمان دیده بان حقوق بشر جنایت در نتیجه به خشم و انزجار مردم میانجامد. به اساس گزارشات تا حال بیشتر از 3100 شهروند که مشمول صدها تن از کودکان و زنان میباشند، در جریان جنگ. این تعداد یا در جریان بمباردمان هوایی، و یا در¹ میان قوای ائتلاف و طالبان به قتل رسیده اند. گیرودار جنگ رویا رو به شهادت رسیده اند. یکی از حملات اخیر قوای امریکایی در عزیزآباد

1 "Afghanistan: Civilian Deaths From Airstrikes." Human Rights Watch, New York, Sep 8, 2008
<<http://hrw.org/english/docs/2008/09/08/afghan19766.htm>>.

شیندند به کشتار 91 نفر منجر شد که حدود شصت تن آن زنان و کودکان معصوم بودند. به تاریخ گزارش داد که در حوالی کابل یک حمله بی بی سی نهم سپتامبر سال جاری نیز شبکه خبررسانی² دیگر هوایی شماری از غیر نظامیان را، که مشمول یک زن و دو فرزندش میشد، به قتل رسانید. سن یکی از آن دو طفل حدود دوازده سال تخمین شده است. با به قتل رسیدن اطفال، از والدین آنها، از اقاربشان، و از افغانها به صورت عموم چه میتوان توقع کرد، جز نفرت و قهر و یأس و بی اعتمادی نسبت به حکومت و حامیان خارجی آن؟

واسع سروش از آن منطقه گزارش داد که یک روز پس از حادثه بمباردمان شیندند، مردم خشگمین "دست به تظاهرات زدند، شعارهایی چون "مرگ بر امریکا" دادند، و به سوی سربازان " با دادن شعارهای ضد امریکایی و پرتاب سنگ، هدف آنها جلب³ ارتش ملی سنگ پرتاب کردند. توجه سایر مردم افغانستان و جهان به نا انصافی ای که در حق شان روا شده است بود. به اساس تحقیقات علمی، بعد از تکرار و تداوم اینگونه حادثات عده زیادی از مردمی که خوشبین حضور عساکر خارجی در افغانستان بودند حالا ابراز بد بینی میکنند. آنهایی هم که بدبین بوده اند همچنان بدبین باقی مانده اند، چون دلیلی برای پشتیبانی از ائتلافیون و ناتو نمی بینند. این واقعیت را میتوان در تقلیل شمار افغانهایی که از موجودیت امریکایی ها در افغانستان پشتیبانی میکنند دریافت. در سال 2005، 68% افغانها فعالیت های امریکایی ها را در کشورشان مثبت ارزیابی میکردند. اما، تا روشن است که وخامت اوضاع از خشنودی مردم به⁴ سال 2007 این شماره به 42% نزول کرد مراتب کاسته است. از دست دادن پشتیبانی در افغانستان میتواند مانع سیاسی و نظامی جدی بی را در روند جنگ حکومت و حامیانش مقابل دهشت افگنی ایجاد کند. منطق چنین حکم میکند که افزایش امکان پیوستن مردم با طالبان، یا پشتیبانی غیر مستقیم، و در حد اقل بیتفاوتی آنها در مورد این گروه به ضیان جهان آزادی خواه تمام خواهد شد. این پیامدها سنگ هایی اند که حکومت، ناتو، و ائتلاف خود بر سر راه رسیدن به پیروزی خود گذاشته اند.

جامعه متفکر نیز از ابراز اعتراض در مورد بی پروایی غیر مسئولانه قوای خارجی در افغانستان دریغ نکرده است. از جمله این فرهیخته گان میتوان از اکرم عثمان نام برد که در مقاله تحت عنوان "شیندند هرات سرزمینی سوخته"، در باره حادثات اخیر فردای منتشر در ماهنامه ابراز خشم، و ناامیدی کرده است. وی حادثه شیندند را " فاجعه قتل عام" و موجودیت نیروهای از دیدگاه عثمان فرق چندانی میان اعمال⁵ خارجی در افغانستان را "اشغالگری" خوانده است. روسهایی که "به خدا و رسول باور نداشتند"، و امریکایی ها بی که "خداشناس اند"، دیده نمیشود. روسها برای حفظ منافع سیاسی خود حقوق انسانی افغانها را پامال میکردند، و حالا امریکایی ها نیز چنین میکنند. وی حکومت کنونی را شدیداً مورد حمله قرار داده میگوید، "زعامت پوشالی افغانستان" به عملی جدی که قوای ناتو را از تکرار جنایت باز دارد دست زده نتوانسته است.

² 2008/12/09 نشرات فارسی رادیو بی بی سی "غیر نظامیان در مرکز افغانستان کشته شدند".

<http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/story/2008/09/080911_ram-ghazni-violence.shtml>

³ 2008 نشرات فارسی رادیو بی بی سی "سروش، واسع. عکس هایی از آثار حمله هوایی به شیندند".

<http://www.bbc.co.uk/persian/afghanistan/story/2008/08/080824_s-ag-shindand-pix.shtml>

⁴ Bergen, Peter. Katherine Tiedemann, "Does Killing Afghan Civilians Keep us Safe?" Los

Angeles Times Sep/12/2008

<<http://www.latimes.com/news/opinion/sunday/commentary/la-oe-bergen12-2008sep12,0,7970275.story>>

⁵ 2008/04/09 ماهنامه فردا عثمان، اکرم. "شیندند هرات سرزمینی سوخته!!"

www.Farda.org

عثمان در این مقاله با توانمندی خاصی به سهل انگاری ناتو، و هم بیکیفیتی حکومت در جلوگیری از وقوع اینچنین فجایع تأکید کرده است. نشر نوشته هایی از این قبیل در رسانه های شبکه ای میتواند در کمترین زمان و به آسانی فراگیر جوامع روشنفکر افغان در سراسر جهان شود. واکنشی چنین از سوی دانشمندان علوم اجتماعی بدون شک از محبوبیت حکومت و قوای ائتلاف میان فرهیخته گان به گونه خاص، و اجتماع افغانی به طور عام خواهد کاست. با ادامه این وضع، دیری نخواهد گذشت که حکومت از پشتیبانی کامل قشر روشنفکر و میانه رو نیز، اگر تا حال نشده باشد، محروم شود. از دست دادن دل صاحب قلمان ضرریست جبران ناپذیر که کار شکست تروریزم، تأمین صلح، و استقرار دموکراسی را به درازا خواهد کشانید.

شبکه نارضایتی از اوضاع کنونی صرف منحصر به افراد نیست. سازمانهای داخلی، چون نیز ابراز دیده بان حقوق بشر، و خارجی، چون سازمان بین المللی و جامعه مدنی و حقوق بشر نگرانی شدید در مورد فجایع اخیر کرده اند. آنها از حکومت و ائتلاف خواسته اند تا دلایل اتفاق افتادن این فجایع را هر چه زودتر دریافته و در صدد تصامیم و کارکردهایی برای خاتمه به چنین با اشاره به تناقض شبکه جامعه مدنی و حقوق بشر اشتباهات غیر قابل تلافی برآیند. اعلامیه "میان اهداف و اعمال" خارجیان مسلح، کشتار صدها تن از شهروندان افغان را "غیر انسانی" و نیز انگشت انتقاد، مخصوصاً، دیده بان حقوق بشر.⁶ "خلاف قوانین بین المللی" اعلان کرده است بر شیوه کار سربازان امریکایی نهاده، و از امریکا خواستار عملکرد مسئولانه شده است. برد مسئول بخش آسیای این ارگان به صراحت متذکر شده، "ایالات متحده باید به اشتباهاتی که⁷ آدمز " ملامتی از طرف سازمانهای ملی و بین المللی در مورد⁸ به قتل شهریان منجر میشود خاتمه دهد. تخلف حقوق انسانی افغانها خجالتیست بزرگ برای قوای ائتلاف، و صدمه ای شدید به حقانیت حضور آن در افغانستان، استوار روی اصولی چون حق پرستی و انسان دوستی.

بر علاوه، این شرمندگی دامنگیر حکومت نیز شده است. چه، همزمان با ملامت قرار دادن قوای خارجی، مردم آن را نیز مساویانه مسئول اتفاق این فجایع میدانند. معمولاً اینگونه حادثات به مثابه ناتوانی کسانی دیده میشود که در رأس ارگانهای دولتی تصمیم گیر و اداره کننده اند. به اساس اصول دموکراسی، دولتمداران باید بار وزین مسئولیت را در همه اوقات حمل بر شانه بر اریکه قدرت تکیه زنند. این اصل نیست که زمامداران کنونی خود پیشنهاد و قبول کرده و باید مطابق به آن به حکومت کنند. به منظور ایفای وظیفه، به تاریخ 23 اگست 2008 حامد کرزی اعلامیه ای صادر، و از آن طریق به تقبیح عملیات قوای ائتلاف که منجر به کشته شدن افراد ملکی شد، . او اظهار اندوه کرده اطمینان داد که دولت تجاوز لازم خواهد گرفت تا از تکرار این⁹ پرداخت حوادث اسفناک جلوگیری به عمل آید. کرزی هیئتی را نیز برای تحقیق و پی گیری این حادثه به کار گماشته است. دیده شود که صدور اعلامیه و تعیین هیئت چه کارکردهای مؤثری به دنبال

⁶ 2008/28/08 شبکه جامعه مدنی حقوق بشر "اعلامیه شبکه جامعه مدنی حقوق بشر".
<<http://www.cshrn.af/Documents%20of%20CSHRN/News%20and%20Reports/News%20and%20Reports.htm>>.

⁷ Brad Adams

⁸ "Afghanistan: Civilian Deaths From Airstrikes." Human Rights Watch, New York, Sep 8, 2008 <<http://hrw.org/english/docs/2008/09/08/afghan19766.htm>>.

⁹ "President Karzai Condemns Shindand Operation – Press Release." Islamic Republic of Afghanistan: Office of the President Aug/23/2008
<http://www.president.gov.af/english/news/Shindandoperation_22_Aug_2008.msp>.

خواهد داشت. اما، نکته‌ء روشن ناتوانی حکومت است در محدود ساختن استفاده از قدرت نظامی بیگانه در کشور. نمایش چنین درماندگی از محبوبیت آن در انظار عام می‌کاهد، و مشروعیتش را سخت مورد سوال قرار می‌دهد. این امر می‌تواند به نفع و باعث خشنودی خاطر طالبان در مبارزات تبلیغاتی برای کسب پشتیبانی مردم بیانجامد. آنها از اخبار اینگونه فجایع برای جلب و جذب جوانان مسلمان، نه تنها در افغانستان، بلکه در تمام جهان استفاده می‌کنند، و خواهند کرد. با آنکه نیروهای امریکا این نوع حادثات را اشتباه مینامند، عده ای این اشتباهات را تجاوز شمرده به اساس قوانین بین المللی در خور مجازات میدانند. اما ناتوانی حکومت در واکنشی عملی مقابل این تجاوز امکان مجازات را به خیالی باطل و دور از واقع بینی مبدل کرده است.

در خاتمه میتوان به این نتیجه رسید که تکرار فجایع، که به احتمال قوی نتیجهء عملکرد نا مسئولانه، سهل انگاری، و بی کفایتی ارگانهای داخلی و خارجی است، تدریجاً به بیزاری و حاشیه راندن مردم از میدان میانه روی و دموکراسی می‌گراید. این حادثات اسفناک تشکل باور مردم را به اساس برداشتی عمیقاً منفی از هدف و ارادهء غربی ها تعیین میکند. عملیات نظامی قوای ناتو و ائتلاف که منجر به قتل مردم بیگناه شده است، عدهء زیادی را متقاعد ساخته که آنها (نیروهای ائتلاف) حاضرند به خاطر رسیدن به اهداف خویش از ریختن خون کودکان و زنان افغان دریغ نورزند. همین باور است که سبب بی اعتمادی، خشم و حتی تنفر مردم از فرشته های نجات خارجی شان شده است. نارضایتی و انزجار در میان مردم به هیچ وجه ایجادگر فضای پشتیبانی از، و همکاری با دولت و قوای ائتلاف شده نمیتواند. این در حالیست که قوای بین المللی برای رسیدن به اهداف شان ضرورت مبرم به هر دو ی این عناصر از جانب افغانها دارند. عساکر ناتو با کشتار مردم بیگناه اصول اخلاقی بشری، حقوق زیربنایی انسانی، و قوانین بین المللی جنگ را پایمال کرده اند. با ارتکاب جنایت، آنها در نگاه افغانها و جهانیان، ملحد، ناشرافتمند، و خائن جلوه میکنند. از اینرو، امکان دارد که دوستی مردم افغانستان را به زودی و آسانی از دست بدهند - و آن بهاییست هنگفت که نباید پرداخت.

از داؤد شمس، در ایالات متحده، به زبان انگلیسی، تازه منتشر شده است:

Democracy's Dilemma: The Challenges to State Legitimacy in Afghanistan

ISBN-13: 9781435711013

www.davidshams.com